

Kursprov i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 – Lärarenkät för provet ht 2012

Enkäten till Kursprov 1, höstterminen 2012, besvarades totalt av 29 lärare varav 16 undervisar i svenska och 9 undervisar i svenska som andraspråk. 4 lärare undervisar i både svenska och svenska som andraspråk. Att så få lärare besvarat enkäten beror på att väldigt få elever gjorde höstens prov. Det gör att det blir ett ganska litet statistiskt underlag för denna sammanställning, men resultatet av enkäten är ändå värdefull för provgruppen som är intresserade av alla kommentarer.

De procentsiffror som redovisas i denna sammanställning är avrundade och därför är den totala procentsumman inte alltid exakt 100 procent.

Helhetsomdöme och häftet *Lärarinformation*

Lärarna som besvarade enkäten är i huvudsak positiva till kursprovet. På frågan ”Vad tyckte du om kursprovet som helhet?” svarar 100 % att provet är bra. Bland kommentarerna lärarna lämnat märks bland annat:

- ”Jag tyckte det var bra förklarar och strukturerat. Framför allt tyckte jag att matriserna var bra arbetsmaterial.”
- ”I jämförelse med Svenska B var provet mer lätträttat tack vare de fina betygsmatriserna.”
- ”Det märks att provet är anpassat till ungdomselever (jag har VUX-elever). Detta prov dock inte så tydligt ungdomsinriktat som vt12 var.”

När provmaterialet skickas ut till skolorna görs det i två omgångar. I första utskicket ingår häftet *Lärarinformation*, som innehåller information och kopieringsunderlag, samt häftet *Bedömningsanvisningar Delprov A*. Dessutom medföljer en dvd med bildspel till introduktion av temat. Några veckor därefter skickas utskick 2 med provmaterial till delprov B och C: texthäfte, cd om sådan har beställts, uppgiftshäften och *Bedömningsanvisningar Delprov B & C*. Fråga 2 i enkäten lyder ”Hur fungerade utskicket i två omgångar?” 28 lärare tycker att det fungerar bra med två utskick medan en lärare svarar att det inte fungerar så bra.

- ”Det vore bättre med ett utskick.”
- ”Vi fick bara uppgiftshäften för Svenska 1 trots att våra elever läser Svenska som andraspråk 1. Svårt att avgöra innan förseglingen bryts om man fått rätt material.”

På frågan om hur stor nytta läraren har haft av informationen i provets gröna häfte anger 86 % att de har haft stor nytta av häftet, medan 14 % menar att de har haft viss nytta av lärarinformationen. Vissa tycker dock att häftet kunde vara kortare:

- ”Lärarinformationen är mycket omfattande, t.ex. upprepas mycket information. Det vore önskvärt med komprimering.”

Sammanfattningsvis är majoriteten av lärarna nöjda med provet som helhet, utskicken och den information som gavs i häftet *Lärarinformation*.

Delprov A: Muntlig framställning

Delprov A i KP 1 är ett muntligt delprov och innebär att eleven ska hålla ett cirka fyra minuter långt anförande inför klassen. Eleverna har när de förbereder sig för detta ännu inte fått texthäftet. Därför har provgruppen utarbetat ett inspirationsmaterial i form av en dvd med bilder och musik kopplade till temat så att eleverna ska ha något att utgå ifrån då de väljer ämne att tala om. Eleverna får även ett instruktionsblad samt ett elevformulär där de ska presentera sitt anförande. Formuläret är en hjälp för eleven att strukturera sitt anförande och eleven ska där ange vilka källor som har använts, vilka presentationstekniska hjälpmedel hon tar hjälp av samt hur anförandet har disponerats. Elevformuläret ska lämnas in ifyllt till läraren i god tid innan anförandet hålls. Även en bedömningsmatris medföljer och är tänkt att användas som diskussionsmaterial för lärare och elever. Frågorna nedan behandlar hur lärarna upplever delprov A och dess förberedelsematerial. När det gäller dessa frågor är det viktigt att känna till att majoriteten är av karaktären att läraren ska uppskatta hur eleverna upplevde materialet. Det är möjligt att svaren hade blivit annorlunda om man hade frågat eleven direkt.

Alla lärare utom en uppgav att provet delprovet gått bra i klassen.

- ”Det kändes som om eleverna var väl förberedda tack vare att de skulle lämna in pm först.”

Endast 17 % av lärarna anser att de hade stor nytta av inspirationsdvd:n, och 45 % anger att de hade viss nytta. Av det kan man dra slutsatsen att dvd:n har använts men inte uppfattas som oumbärlig. 38 % menar att de inte har haft någon nytta alls av inspirationsmaterialet. Kommentarererna var i huvudsak kritiska:

- ”Jag tror inte det var till stor nytta, men några idéer kom det säkert till.”
- ”De tyckte att den var ganska intetsägande och jag undrar om framställningskostnaden kan motiveras?”
- ”Kändes lite töntigt och konstlat för många elever. Svårt att relatera till. Några enstaka hittade inspiration.”

Nästa fråga är ”Hur fungerade instruktionen till delprov A?” På den svarar 100 % att den fungerade bra. 45 % av lärarna att deras elever har haft stor nytta av ämnesförslagen, och 55 % svarar att deras elever har haft viss nytta av dessa förslag:

- ”Man fick några idéer, men det mesta kom de på själva.”

En stor majoritet av lärarna, 93 % anger att elevformuläret fungerar bra som stöd för eleverna när de ska förbereda sig inför sitt anförande medan 7 % menar att formuläret inte fungerar så bra.

- ”Det var en länk som de konkret och praktiskt var tvungna att förhålla sig till. Det gjorde planeringen lite mer strukturerad.”

Alla lärare som besvarat enkäten använde bedömningsmatrisen vid genomförandet av delprov A, och 72 % använde även noteringsunderlaget. Alla lärare tyckte bedömningsmatrisens nivåer motsvarar kunskapskraven.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att lärarna anser att bedömningsmaterialet för delprov A fungerar väl. Även elevformuläret uppskattas av en klar lärarmajoritet. Däremot menar många lärare att deras elever har haft mindre nytta av dvd:n med inspirationsmaterial.

Texthäftet och delprov B: Läsförståelse

Eftersom texterna i texthäftet ligger till grund för två delprov är det ytterst viktigt att dessa är väl valda och fungerar i sitt sammanhang. Alla lärare svarade att texthäftets utformning är bra.

- ”Relativt bra - inte så många informella texter. Ibland tycker jag att tyngdpunkten av majoriteten av texterna har varit informella. Bättre i år.”

I delprov B ska eleven läsa ett antal texter och skriftligt lösa uppgifter till dessa. Uppgifterna består dels av flervalfrågor, dels av frågor som kräver elevens skriftliga produktion. Med uppgifter av olika slag kan eleverna visa både receptiv läsförmåga och förmåga att mer självständigt bearbeta text. Uppgifterna kräver att eleverna utnyttjar tre olika kognitiva processer: Att hitta information och dra enkla slutsatser, att tolka text samt att reflektera och utvärdera innehåll, språk och andra formegenskaper.

På frågan om hur tydliga läsuppgifterna var för eleverna svarar 59 % av lärarna att de var tydliga medan 38 % menar att de var ganska tydliga. 3 % menar att de var ganska otydliga och ingen ser dem som otydliga.

Kopieringsunderlaget till delprov B bestod av en beskrivning av delprovet samt några goda råd. Här visar det sig att 52 % av lärarna menar att eleverna hade viss nytta av kopieringsunderlaget och 45 % att de hade stor nytta av det. 3 % anser att deras elever inte har haft någon nytta av kopieringsunderlaget.

20 % av lärarna angav att delprov B inte gått så bra i deras klass.

- ”De flesta hade problem med dikten av Bob Hansson samt frågor med högre poäng.”
- ”Eleverna tyckte det var svårt när flera svarsalternativ var väldigt lika varandra”
- ”Många av eleverna har problem med läsförståelse. Eftersom att det är svenska som andraspråkselever så är ord som ex. "diktjag" helt främmande om jag själv inte har

sagt just det ordet och förklarat det tidigare. Förslag på en synonym till sådana ord ex. "jaget i dikten" inom parentes eller liknande skulle därför uppskattas."

97 % av lärarna tycker att delprovet motsvarar kursplanen vad gäller svårighetsgrad.

Cd:n med inspelade texter användes av 23 % av lärarna till någon eller några elever. Cd:n är ett stöd för elever med vissa typer av funktionsnedsättning.

Inom provtiden för delprov B ska eleverna både hinna läsa hela texthäftet och besvara frågorna till textinnehållet. Farhågor om att eleverna inte skulle hinna med att både läsa texthäftet och besvara läsförståelsefrågorna i delprov B har hörts från lärare vid bedörmöten under provkonstruktionen, men modellen för detta delprov har ändå genomförts. Denna uppläggning syftar till att säkerställa att det är elevens individuella läsförmåga som prövas i provet. 79 % svarar att tiden räckte till för den textmängd som ingår i provet. Genom detta svar kan man med relativt stor säkerhet konstatera att lärarna tycker att skrivtiden är tillräcklig. I kommentarerna kan man dock se att flera lärare som undervisar i svenska som andraspråk menar att tiden var knappt tilltagen.

- "Elever som läser Svenska som andraspråk bör få mer tid. Så gott som alla våra elever (vuxna, varav de flesta kommit hit i vuxen ålder) hade svårt att hinna på den utsatta tiden. Vi ser ingen anledning att de inte skulle få mer tid, att läsa på ett annat språk än sitt modersmål tar mer tid för de allra flesta."

Nästa fråga gäller hur läraren upplevde texternas nivå. 72 % menar att texterna var på en medelnivå medan 25 % ser dem som ganska svåra och 3 % ganska lätta.

- "Vissa av texterna var av svårare art, men jag tyckte de var i klass med vad man bör förvänta sig elever i denna ålder klara av att analysera."

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att lärarna tycker att eleverna hade tillräckligt med tid för att läsa texterna och att dessa är av lagom svårighetsgrad. Texthäftet uppfattas som väl utformat medan åsikterna om de enskilda texterna är ganska varierade.

Bedömning av delprov B

Alla lärare som besvarat enkäten tycker att bedömningsunderlaget gav tillräckligt god hjälp för bedömning av elevlösningarna. 93 % av lärarna svarade att delprovets bedömningsnivåer motsvarade kunskapskravet.

Nästa fråga löd: "I vilken utsträckning fungerar delprov B som stöd för att betygsätta dina elever utifrån de kunskapskrav som delprovet motsvarar?". Av lärarna som besvarat enkäten menar 38 % att delprov B gett stöd för betygssättning i stor utsträckning, 55 % i ganska stor utsträckning och 7 % i ganska liten utsträckning.

Delprov C: Skriftlig framställning

I delprov C ska eleven välja en av fyra skrivuppgifter och utifrån instruktionen skriva en text på 300–600 ord. Uppgiften är tätt kopplad till en text i häftet som eleven ska hänvisa till. I

detta delprov prövas skrivförmåga samt förmåga att förstå och använda texter då eleven måste utgå från innehållet i en text och sedan själv formulera egna tankar kring detta tema.

85 % av lärarna uppger att delprovet fungerade bra i deras klass, medan 15 % menar att delprovet inte fungerade så bra. 100 % av lärarna tycker att delprovets svårighetsgrad motsvarar kursplanens krav, likaså bedömningsmatriserna.

Till delprov C får eleverna ett förberedelsematerial med ett exempel på en uppgiftsinstruktion och tillhörande skrivråd, en bedömningsmatris avsedd för diskussion i klassen samt ett exempel på en elevlösning och tillhörande bedömningsanalys. Lärarna har i enkäten en fråga som lyder "Hur stor nytta hade dina elever av kopieringsunderlaget till delprov C?" 55 % svarar att de har haft stor nytta av kopieringsunderlaget medan 45 % anser att de har haft viss nytta av det.

- "Diskussionen och repetitionen av instruktionerna var bra för mina "vimsiga" elever."
- "De extra exempeluppgifterna på nätet var också till stor hjälp."

Delprovet innehåller fyra valbara uppgifter. 63 % av lärarna anser att dessa är likartade i svårighetsgrad och karaktär, medan 27 % inte tycker det:

- "De första två uppgifterna upplevde jag inte som tydligt argumenterande, vilket jag trodde att de skulle vara. Vi har i kursen tränat tydlig argumentation med tes och argument men det var inte vad som efterfrågades i de två första uppgifterna. Eftersom informationen angav att skriuppgifterna skulle vara skriftlig argumentation fann jag det något märkligt att så till fullo ej var fallet."
- "Den första var lättast då man skrev om sig själv. Man behövde inte ha några innovativa idéer, dock betydde detta att man kanske blev latare och då inte la ner sin energi."

Ett svar på kommentaren om att alla skrivuppgifter skulle leda till argumenterande texter är att provets design inte följer den principen. Den information som ges i *Lärarinformation* är att "[d]elprovet prövar argumenterande och i vid mening utredande skrivande". Den argumenterande texttypen ska alltså inte vara den enda i kursprov 1.

Bedömning av delprov B

Mängden elevlösningar i häftet *Bedömningsanvisningar* tyckte 74 % av lärarna var lagom, 7 % onödigt många och 19 % tyckte det var för få elevlösningar. Framför allt saknas fler lösningar från elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk.

- "Det var för få lösningar från elever med svenska som andraspråk. Det skulle behövas lösningar som motsvarar de olika betygsstegen."
- "Det var alldeles för få elevlösningar av elever med svenska som andra språk."
- "Vill ha minst ett F-exempel och ett E-exempel till varje uppgift."

Av lärarna som besvarat enkäten menar 35 % att delprov C i stor utsträckning gett stöd för betygssättning, 51 % i ganska stor utsträckning, 14 % i ganska liten utsträckning.

Sammanfattningsvis är alltså en klar majoritet av lärarna nöjda med bedömningsanvisningarna till delprov C. Även skrivuppgifterna får många positiva omdömen. Lärarna är även i stort sett nöjda med kopieringsunderlaget inför delprov C.

Hur provet har bedömts

Provgruppen rekommenderar sambedömning för att främja likvärdigheten och få en mer rättvis bedömning. För höstens prov uppger lärarna följande gällande sambedömning:

	Delprov A	Delprov B	Delprov C
Samtliga elevprestationer har sambedömts	25 %	12 %	31 %
Många elevprestationer har sambedömts	3 %	7 %	3 %
Vissa elevprestationer har sambedömts	7 %	31 %	16 %
Samtliga elevprestationer har bedömts av mig ensam	53 %	40 %	12 %
Samtliga elevprestationer har bedömts av annan lärare	0 %	0 %	12 %
På annat sätt	0 %	0 %	0 %

Delprov A

Utifrån enkätsvaren är det alltså vanligare att lärare har bedömt delprov A helt på egen hand, jämfört med de andra delproven. Att lärare inte alls har bedömt sina egna elever i det muntliga provet är enligt svaren mycket ovanligt.

Delprov B

Jämfört med delprov A har färre elevlösningar i delprov B bedömts helt ensam av läraren. Relativt många lärare har sambedömt vissa elevlösningar i delprov B.

Delprov C

Skrivprovet har i någon utsträckning sambedömts av en majoritet av lärarna. 31 % anger att samtliga elevprestationer har sambedömts medan 19 % anger att många eller vissa elevprestationer har sambedömts.

Andra aspekter på provet

På frågan om provets olika delar ger det stöd lärarna behöver för bedömning av elever som följer kursen svenska som andraspråk svarar 9 % ja, 17 % i viss mån, och 2 % nej. 72 % har inga elever som läser svenska som andraspråk.

Nästa fråga handlar om hur provet fungerar för elever med funktionsnedsättning. På den frågan har endast 18 lärare svarat, förmodligen de som har elever med funktionsnedsättning i klassen. Av dessa svarar 28 % att det fungerar bra och 55 % att det fungerar ganska bra. 17 % svarar att det fungerar ganska dåligt. Nästa fråga handlar om vilka eventuella

anpassningar som har gjorts för dessa elever. I kommentarerna anger lärare att de anpassar provet genom att använda sig av längre provtid, låta eleven lyssna på cd:n eller använda dator.

En fråga lyder ”I vilken utsträckning anser du att kursproven påverkar din tolkning av ämnesplanens kunskapskrav?” 10 % menar att kursprovet påverkar tolkningen mycket, 67 % anger att kursprovet påverkar tolkningen av kunskapskraven ganska mycket, 16 % svarar att provet påverkar tolkningen ganska lite och 7 % att det påverkar tolkningen lite eller inte alls.

I vilken utsträckning påverkar kursproven lärarens undervisning? 7 % av lärarna anger att provet påverkar undervisningen mycket, 46 % svarar att det påverkar undervisningen ganska mycket medan 37 % svarar att det påverkar undervisningen ganska lite. 10 % anger att kursproven påverkar undervisningen lite eller inte alls.

- ”Jag kände mer att jag blev bekräftad av uppgifterna i provet – den undervisning jag bedriver har förberett eleverna väl. Vad gäller kunskapskraven så använder jag även matriser i min undervisning så eleverna var väl förtrogna med det.”
- ”Eftersom eleverna har lyckats så strålande bra tycker jag inte att jag behöver ändra på så mycket i min undervisning.”

Sammanfattningsvis ser vi att majoriteten av lärarna menar att kursproven påverkar tolkningen av ämnesplanens kunskapskrav mycket eller ganska mycket. Majoriteten av lärarna anser även att kursproven påverkar undervisningen. Lärarna menar att kursproven fungerar som ett stöd för betygssättningen utifrån kunskapskraven. Detta är ett av huvudsyftena med kursproven och vi kan dra slutsatsen att lärarna bedömer att detta syfte uppfylls.

Allmänna synpunkter

De allmänna synpunkterna på provet var övervägande positiva.

- ”En förbättring sedan proven i Svenska B!”
- ”På komvux har vi många korta kurser. NP blir därför en viktig del av betygsunderlaget – vi har inte så mycket mer tid att lägga till prov (fr a skriftliga). Då fungerar det dåligt att en elev kan få E på provet men får F av mig pga t ex (oftast) ej tillräckligt god språkbehandling i uppsatsen. Jag vet hur proven är tänkta att användas, men som sagt - på komvux måste vi ha dem som ett viktigt betygsunderlag om vi ska hinna med att ha sådana alls!”
- ”Ett bra och nyanserat prov som glädjande nog hade en god korrelation med kursbetyget.”

De mer negativa kommentarerna handlade framför allt om lärarnas arbetsbörda med rättningen av provet. Bedömningsanvisningarna ses även av vissa som för omfattande.

Sammanfattningsvis verkar det nationella provet mottagits väl. Alla lärarkommentarer och synpunkter hjälper oss att utveckla provet. Korrigeringsarbete pågår hela tiden för att göra

provet så bra som möjligt. ”Vi vill ha längre tid på oss att lämna in åsikter”, skriver en lärare. Vi vill understryka att det går jättebra att kontakta provgruppen med synpunkter när som helst under året.

Provgruppen tackar för alla välgrundade och insiktsfulla kommentarer kring provmaterialet.

Gruppen för nationella prov i svenska och svenska som andraspråk

FUMS

Box 527

751 20 UPPSALA

www.natprov.nordiska.uu.se